

ГУМАНІТАРНІ ДИСЦИПЛІНИ В ТЕХНІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАХ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Абстракт: В умовах глобалізації і технізації у вищих технічних закладах освіти особливе місце у формуванні високоєрудованого фахівця технічного профілю посідає гуманітарна складова. Стрімкий розвиток науки і техніки, процеси глобалізації, динамічність соціальних процесів зумовлюють необхідність формування фахівця нового типу – не просто професійно компетентного, а високоінтелектуального, здатного до рефлексії, незалежно мислячого, здатного приймати альтернативні рішення та творчо діяти. Професіонали, які матимуть такі якості, безумовно, витримають жорстку конкуренцію на ринку праці.

Фахівці технічного профілю, здатні сприймати лише технічні ідеї, обслуговувати техніку, але не створювати щось нове високоінтелектуальне, те, на що здатна гуманітарна освіта – максимально сприяти соціалізації людини, її оптимальній адаптації до життя в суспільстві у відповідності з вимогами європейського вибору і завдань реалізації національної освітньої програми. Отже, без відповідної гуманітарної підготовки майбутній спеціаліст технічного профілю не здатен повноцінно оцінювати процеси глобалізації, значення інновацій, свідомо прагнути оволодіти ними та вирішувати різноманітні проблеми реалізації досягнутого.

Ключові слова: глобалізація, освіта, університет, студенти

В умовах глобалізації і технізації у вищих технічних закладах освіти особливе місце у формуванні високоєрудованого фахівця технічного профілю посідає гуманітарна складова. Вимоги часу призвели до того, що у розвитку світової вищої школи вже визначились загальні глобальні тенденції. Провідними серед них є гуманітаризація, демократизація та інтернаціоналізація вищої освіти.

У цих умовах – в епоху глобалізації найвпливовішими факторами соціальної динаміки стають інформація, наука і освіта. Конкурентоспроможною в майбутньому буде людина, яка опанувала основи наук, володіє новітніми способами сприйняття й передачі інформації, освічена і практично підготовлена, насамперед у професійному, мовному та світоглядному контексті. Саме в такому ключі розгортаються світові трансформаційні процеси в системі освіти, науки й інформаційних технологій. Частково вони реалізуються і в Україні.

Однак, незважаючи на певні зрушення, ситуація в гуманітарній сфері України залишається складною. Особливо гостро сьогодні постають проблеми розвитку вищої освіти. Більшість вузів держави до ефективної роботи в умовах глобалізації, до реалізації нової моделі фахівця виявились не підготовленими. Звичайно, в Україні є вузи, рівень яких не поступається провідним зарубіжним університетам, а рівень деяких – значно переважає їхні показники. Однак цього аргументу сьогодні замало. Негаразди в системі вищої освіти все ще глибокі. Розробка, всебічне обговорення і ухвала Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті – перший крок на шляху приведення нашої системи освіти у відповідність до викликів глобалізації. Другим кроком має стати поетапна імплементація доктрини, третім – визнання європейською і світовою спільнотою вітчизняної освіти як самодостатньої і конкурентоспроможної (Андрущенко, 2002, №3).

Стратегія розвитку національної системи освіти має формуватись адекватно сучасним інтеграційним і глобалізаційним процесам, вимогам переходу до постіндустріальної цивілізації, чим забезпечити стійкий рух і розвиток України в першій половині XXI століття, інтегрування національної системи освіти у європейський і світовий освітній простір.

Розбудова національної системи освіти в умовах становлення України як самостійної незалежної держави з урахуванням кардинальних змін в усіх сферах суспільного життя, історичних викликів XXI століття вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на вирішенні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток освітньої галузі, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі (Національна стратегія розвитку освіти, 8).

Основні завдання Національної стратегії розвитку освіти визначено. Модернізація і розвиток освіти та науки повинні набути випереджального неперервного характеру, гнучко реагувати на всі процеси, що відбуваються у світі й Україні. Підвищення якісного рівня освіти має бути спрямоване на забезпечення економічного зростання країни та вирішення соціальних проблем суспільства, необхідних для подальшого навчання і розвитку особистості. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства.

Система освіти має забезпечувати формування особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя у постійно змінюваному, конкурентному, взаємозалежному світі.

Ядром державної гуманітарної політики щодо національного виховання має бути забезпечення громадянського, патріотичного, морального, трудового виховання, формування здорового способу життя, соціальної активності, відповідальності та толерантності.

Реалізація Національної стратегії забезпечить підвищення якості вітчизняної освіти, її інноваційний розвиток відповідно до світових стандартів, що сприятиме істотному зростанню інтелектуального, культурного, духовно-мо-

рального потенціалу суспільства та особистості. У результаті цього відбудуться відчутні позитивні зміни в соціально-економічному та політичному житті країни, розвитку науки, культури, духовності (Національна стратегія розвитку освіти, 8,10,37).

У сучасній незалежній Україні відбувається процес формування нових світоглядних орієнтирів, перегляду та переосмислення потужних пластів історії. Найвагоміші орієнтири в розвитку українського суспільства змінюють вимоги і до гуманітарної складової освіти. У нинішній технізованій системі освіти гуманітаризація і гуманізація має охоплювати усі напрямки освітнього процесу. Особистість повинна бути змістом і головною метою системи освіти. У гуманітарному просторі вищим пріоритетом повинна стати людина. Гуманізація освіти необхідна для утвердження нового мислення, адже це суттєво нові напрямки формування змісту освіти, організації навчально-виховного процесу.

Істотним для розуміння суті досліджуваного явища є з'ясування головного поняття, що ним оперує автор – „гуманітарна освіта“. Між тим, автор використовує його стосовно вищої освіти ретроспективно, коли поняття „гуманітарна освіта“ не мало загального вжитку. У другій половині XIX – на початку XX ст. складається обличчя гуманітарної освіти як соціально-історичного явища, її становлення в ролі самостійного суспільного феномену.

Енциклопедичне визначення пропонує розуміти явище гуманітарної освіти як сукупність знань в галузі суспільних наук (філософії, історії, філології, права, економіки, мистецтвознавства тощо) і пов'язаних з ними практичних навиків та умінь. У цьому сенсі, гуманітарна освіта виступає найважливішим засобом формування світогляду, відіграє питому роль у загальному розвитку людей, їхньому розумовому, етичному, ідейно-політичному вихованні. Головна мета гуманітарної освіти полягає у визначенні її теоретичних засад та практичній реалізації її основних концепцій.

Ключем до розуміння ролі гуманітарної освіти, визначення її сутності є розкриття змісту слова „гуманітарний“. Терміни *гуманний*, *гуманістичний*, *гуманітарний* ведуть своє походження від латинського *humanus* – „людський“. Перший з них вживається для характеристики тих, хто уважний, чуйний, дбайливий у ставленні до інших. В українській мові термін «гуманний» інтерпретується в більш узагальненому сенсі, як перейнятий турботою про благо людини – звідси й гуманне завдання, гуманна мета, гуманна місія, гуманне суспільство. Звертаючись до словоформ, слід зважати на чітку межу між термінами „гуманістичний“ та „гуманітарний“. Терміном „гуманістичний“ означають переважно суспільно-політичну, ідеологічну сферу людської діяльності, масштабні соціальні явища. Як правило, його вживають з іменниками *ідеал*, *ідея*, *зміст*, *пафос*, *характер*, *спосіб життя* тощо. Термін „гуманітарний“ пов'язують з науками, що досліджують проблеми розвитку людського суспільства. До них належать *історія*, *філософія*, *політична економія*, *право*, *мистецтвознавство*, *етнологія*, *етнографія*. У сучасній літературній мові для означення певної сфери науки, освіти застосовують тільки слово „гуманітарний“. Йдеться про викладання не гуманістичних, а гуманітарних дисциплін (Левицька, 2012: 5).

Гуманітарні науки – група академічних дисциплін, спрямованих на вивчення таких аспектів людського буття та якісних підходів, які загалом не припускають єдиної визначальної парадигми, для будь-якої наукової дисципліни. Дослідники вважають, що гуманітарні науки зазвичай відрізняються від соціальних і природничих наук і включають до них мову, літературу, філософію, музику, виконавські види мистецтва, релігію й образотворче мистецтво. Інші суміжні дисципліни, часом відносять до гуманітарних наук: археологію, краєзнавство, культурологію й історію, хоч вони частіше розглядаються як соціальні науки. Автор не поділяє такі погляди і вважає, що археологія, краєзнавство, культурологія й історія також є гуманітарними науками.

Закон „Про Вищу освіту“ України зазначає, що галузь освіти – це група спеціальностей, споріднених за ознакою спільності основ знань, на яких ґрунтується освітня і професійна підготовка. Отже, гуманітарна освіта – це і є галузь освіти, що готує фахівців з гуманітарних спеціальностей (Закон „Про Вищу освіту“, 2002: 1).

У статті 22 того ж Закону вказано, що „основною метою діяльності вищого навчального закладу є забезпечення умов, необхідних для отримання особою вищої освіти, підготовка фахівців для потреб України. ...Забезпечення культурного і духовного розвитку особистості, виховання осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, в дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України, ...підвищення освітньо-культурного рівня громадян“ (Закон „Про Вищу освіту“, 2002: 22). Виконати це завдання, на наше глибоке переконання, може лише гуманітарна освіта.

Гуманітарна освіта – це ефективний засіб, за допомогою якого формуються цінності та отримуються знання, що забезпечують молоді ефективну життєдіяльність. Освіта і суспільство утворюють єдину функціональну систему. На сфері освіти позначаються будь-які проблеми, з якими стикається суспільство. Освіта – це сфера формування творчих здібностей людини, перенесення центру впливу на людину – її творчість, розум, уяву, волю.

Оскільки метою і змістом гуманітарної освіти є формування особистості громадянина, що передбачає всебічну розвиненість, досконалість, гідність та інші позитивні якості, стає зрозумілою й актуальністю теми гуманітарної освіти у технічних ВНЗ в умовах глобалізації.

Гуманітарна освіта покликана навчити студентську молодь теоретично всебічно мислити, працювати над власним професійним та інтелектуальним самовдосконаленням. Очевидно, потенціал гуманітарної освіти може максимально сприяти соціалізації фахівця-технаря, його оптимальній адаптації до життя в суспільстві у відповідності з вимогами європейського вибору і завдань реалізації національної освітньої програми. Необхідність розширення гуманітарної освіти зумовлена актуальними потребами навчання і виховання молоді. На наш погляд, мета гуманітарної освіти, як і будь-якої освітньої системи, полягає у формуванні такого практичного світогляду людини, який би оптимально поєднував її професійну діяльність із загальними цивілізаційними цінностями в фундаменті цієї системи.

Гуманітарна освіта, на відміну від науково-природничої, має свою особливість. Це пов'язано із специфікою гуманітарного знання, а також з метою, формами та методами навчання. Мета дослідження точних наук – пізнання явищ природи для досягнення навколишнього світу. Мета гуманітарного дослідження – пізнання феноменів культури для розуміння людиною себе і свого місця у природі. Позитивне знання звернене до розуму людини. Гуманітарне знання – як до розуму, так і до почуттів. Гуманітарні знання не досить знати, їх слід відчувати, щоб відрізнити добро від зла, прекрасне від потворного.

Позитивне знання певною мірою існує „паралельно“ світу культури. Гуманітарне знання – це сам світ культури в ідеальній формі, а світ культури – це матеріалізоване гуманітарне знання. Дослідник природи вивчає природні явища, феномени як сторонній спостерігач, зовні. Гуманітарій вивчає явища культури зсередини, він сам є учасником цих явищ, їх частинкою. Тому об'єкт його дослідження є ноуменом (річ або подія як незалежні від наших відчуттів), а мета дослідження – пізнати той чи інший феномен. Для природничника навпаки: об'єкт дослідження – феномен, для пізнання ноумену. Проте, гадаємо, не зайвим було б додати трохи історичності: привернути увагу на спрямованість гуманітарних наук до виявлення універсальних законів розвитку суспільства в плині історичних подій, можливості поєднання їх із засадами комплексного історичного підходу та історичних методів пізнання дійсності.

Родовою рисою науки є об'єктивність, тобто нівелювання суб'єктивного у сфері пізнання: смаків, емоцій, пристрастей, схильностей. Викладання ж гуманітарних дисциплін не повинно ґрунтуватись лише на наукових засадах. Гуманітарні знання мають бути звернені саме до людської душі, повинні бути культуроцентричними. Тобто, гуманітарна освіта мусить сформувати у людини здатність до самоаналізу, самосвідомості, до рефлексії себе і навколишніх подій: духовних, історичних, політичних, економічних, екологічних, соціальних і природних (Левицька, 2012: 6).

Отже, є підстави для висновку, що *гуманітарна освіта* – це навчально-виховний процес викладання-освоєння гуманітарних дисциплін, провідними серед яких є історичні, етнологічні, філософські, політологічні, культурологічні, філологічні, психолого-педагогічні, правознавчі дисципліни.

Метою вивчення подібним чином зорієнтованих предметів гуманітарного циклу має стати формування належного комплексу знань з проблем розвитку людини, її взаємин із соціальним і природним середовищем. Їх вивчення повинно допомагати молодій людині пізнати етапи суспільної історії, осмислити феномен культури, сенс власного буття та існування людства. Врешті, соціогуманітарний цикл навчальних предметів має бути спрямований на формування у молоді такої соціальної картини світу, яка б сприяла їх адаптації до сучасного суспільства в умовах глобалізації.

З. Бжезинський у книзі „Поza контролем. Глобальна смута на порозі XXI століття“ зазначає, що ідеали особистості як тотального споживача складають суть моральної та життєвої кризи на Заході, що західна людина понад усе переймається власним матеріальним й чуттєвим задоволенням і стає все більш

нездатною до морального самообмеження. Якщо ж суспільство виявиться нездатними до самообмеження на основі чітких моральних критеріїв, під питання буде поставлено саме виживання. Це самооцінка того самого «західнізму», про який ми не думаємо, а підлаштовуємося до цієї системи, не аналізуючи і не оцінюючи те, що відбувається.

Важливе завдання гуманітарного знання полягає у тому, щоб займатися не тільки інноваціями, індустрією, а й формуванням людини: майбутнє залежить від того, що відбувається у внутрішньому світі людини, тому так важливий синтез наукового та культурно-історичного знання, який би ровивався в цілісну освітню систему. Гуманітаризація освіти у технічному вузі не пов'язана з майбутньою професією, але за своїм значенням для формування фахівця з вищою освітою, для становлення особистості вона інколи може виявитися навіть більш значущою, ніж підготовка власне за основним фахом. Людина культури не може бути просто знаючою, інтелектуальною, вона повинна бути ще й соціально залученою, моральною, тобто бути інтелігентом. Інтелігенту недостатньо хорошого виконання своєї професійної ролі: він хоче проектувати суще. Пануюча в даний час ліберальна ідеологія не передбачає ціннісних регуляторів соціальності, а керується лише принципом розумного егоїзму, взаємної вигоди та обміну. Особистість трансформується в „актора“. Інтелектуал – це актор, ділова людина, зайнята у сфері розумової праці. У нього є розум, але немає вираженого зовні світогляду і пов'язаних з ним переживань, а його духовність перетворилася в менталітет. Узагальнюючи, можна сказати, що якщо інтелігент – це суб'єкт культури, духовності, служіння і моралі, то інтелектуал – суб'єкт науки і техніки, носій раціоналізму і технологій. Життя, на щастя, не до кінця логічна і можна бачити, як, зокрема в Україні, устремившейся в ринок по шляху глобалізму і цивілізації, національні традиції і культура борються, чинять опір. Занадто сильна традиція і позитивна аура інтелігентності. Вища школа, діалектично пов'язуючи освіту і виховання, зберігає традиції підготовки інтелігенції, чинячи опір переходу до інтелектуалізму.

Гуманітаризація освіти, яка набрала вражаючих масштабів, є не просто примхою урядовців або керівного ешелону вузів, а є закономірністю, відповіддю на вимоги суспільства. Тому суспільство, яке є самостійною цілісністю, так чи інакше вирішує проблеми, що виникають перед ним, і гуманітаризація освіти – один із варіантів такого рішення.

Гуманітаризація вищої освіти, що почалася у 50–60 роки ХХ ст., стала обслуговувати перехід до інформаційного суспільства, тобто суспільства, де головним товаром є інформація. Тому на перший план виходить творча людина, яка здатна виробляти і ефективно використовувати наявну інформацію. А так як гуманітарні науки розвивають творчість і свободу мислення, то вони невідкладно стали затребуваними. Гуманітаризація освіти сприяє підтримці демократичної системи управління державою. Це відбувається за рахунок тієї ж незалежності мислення і здатності приймати рішення, брати на себе відповідальність за їх виконання, що в кінцевому результаті виховується гуманітарними предметами (усвідомлення інтерактивних зв'язків і взаємозалежностей).

Таку роботу виконує гуманітаризація вищої освіти на макро- рівні, тобто на рівні суспільства в цілому. Що стосується мікро рівня, тобто особистісного, то гуманітаризація освіти повинна вирішити ряд проблем, які особливо визначились сьогодні, коли Україна перейшла до ринкових відносин. Зазначимо, що опитування 95 студентів третього курсу НУХТ показало, що основна маса респондентів вважає, що гуманітарні дисципліни у технічному вузі потрібні (90,3 %) і що вони мають приділяти особливу увагу проблемам особистості, соціальним питанням та проблемам. Проте 9,7 % респондентів не вважають, що ці дисципліни стануть їм у нагоді в майбутньому і пропонують обмежитися вивченням їх у середній школі. Однак обнадіює те, що самі студенти визначили більш популярні теми, які користуються попитом у молодіжній аудиторії: це любов, сім'я, культура, психологія спілкування. Як бачимо – це питання гуманітарного профілю. Переважна більшість студентів переконані у тому, що уся отримана у вузі інформація повинна в подальшому використовуватися на практиці. Проведене дослідження дозволить знайти резерви в оптимізації гуманітарної складової вищої технічної школи. Це можливо здійснити за допомогою спецкурсів, практичних занять. Практика сьогодні показує, що проблема ділового спілкування є актуальною для молодого фахівця. Особливу увагу також слід приділити проблемам культури, соціальної інтеракції, психології управління, конфліктології, тому що проблема спілкування майбутнього інженера з підлеглими працівниками, з рідними, колегами, вихід на широкий ринок послуг робить ці проблеми не тільки актуальними, але й архіважливими в сучасних умовах глобалізації.

Стрімкий розвиток науки і техніки, процеси глобалізації, динамічність соціальних процесів зумовлюють необхідність формування фахівця нового типу – не просто професійно компетентного, а високоінтелектуального, здатного до рефлексії, незалежно мислячого, здатного приймати альтернативні рішення та творчо діяти. Професіонали, які матимуть такі якості, безумовно, витримають жорстку конкуренцію на ринку праці.

Фахівці технічного профілю, здатні сприймати лише технічні ідеї, обслуговувати техніку, але не створювати щось нове високоінтелектуальне, те, на що здатна гуманітарна освіта – максимально сприяти соціалізації людини, її оптимальній адаптації до життя в суспільстві у відповідності з вимогами європейського вибору і завдань реалізації національної освітньої програми.

Для того, щоб витримати жорстку конкуренцію студенту технічного профілю мало бути гарним фахівцем, він повинен мати високу самодисципліну, бути культурним та ерудованим. Дисципліну людини також виховує духовна зрілість, яка дає усвідомлення всім її діям. А дисципліна, у свою чергу, формує інженера, розумного, добре підготовленого спеціаліста.

Культура майбутнього інженера – це ще один показник його духовності. Сюда можна віднести і його різнобічну освіченість, ерудованість, професійну етику і вміння спілкуватися з людьми. Показником його духовного розвитку є знайомство з іншими культурами. В умовах сучасної глобалізації визначається таке серйозне питання, як діалог культур. І мова не лише про толерантність, а й

про те, що інженер повинен володіти достатніми знаннями й таким культурним і духовним розвитком, щоб відчувати себе не лише Громадянином своєї Держави, але й Громадянином Планети.

Інженери завжди були представниками інтелігенції. У своєму інтерв'ю професор соціології С. Кугель дає їй таке визначення. „Наприклад, М. Руткевич вважає, що інтелігенція – це фахівці з середньою і вищою освітою, я ж вважаю, що це натхненні люди, які володіють культурою, високою моральністю і високою відповідальністю за долі народу. Можна говорити про селянську інтелігенцію, про робочу інтелігенцію, тобто це не лише освічені робітники, але і робітники, що володіють високою культурою, моральністю і відповідальністю“ (Кугель, 2001: 7).

На наше глибоке переконання, совість і мораль – це регулювальники якості інженерної праці. У Німеччині існує кредо інженера, або, як у Росії, зразковий кодекс інженера, що визначають етичні основи і принципи правила професійної діяльності інженера. В Україні такого документа немає, хоча він дуже важливий. Підписання його рівносильно присязі. Якість продукту інженерної праці повинна незмінно відповідати міжнародним світовим стандартам. Інакше результати просто нівелюються. А сам інженер має бути конкурентоздатним на ринку праці в умовах життя і праці в постіндустріальній державі. Інженерові часто доводиться вирішувати завдання не просто технічні, а шукати рішення-компроміс між безпекою, соціальною корисністю і правовими питаннями. Безумовно, щоб успішно вирішувати такі завдання, необхідні не лише знання всіх цих предметів, але і широкий світогляд, уміння комплексно підійти до рішення. З цього добре видно наскільки необхідна гуманітаризація технічної освіти.

У Японії, США та інших розвинених країнах на гуманітарні дисципліни у вузах відводиться в середньому 25–30%. Це багато в чому є результат розуміння того, що технократичне мислення приводить до руйнування духовності людей. Вітчизняні, особливо технічні, вузи мають значно менший відсоток гуманітарних дисциплін у навчальних планах. Ще студентом, майбутній інженер має бути готовий до того, що йому належить стати керівником. Йому доведеться спілкуватися з людьми. Інженер-керівник повинен відповідати за умови праці своїх працівників, за атмосферу в колективі. Працювати в комфорті має не лише він сам, але і його підлеглі. Ще дуже важливий момент полягає в тому, що керівник певним чином бере участь у формуванні їх системи цінностей, адже він є прикладом. Тобто особисті якості керівника, його морально-етичні складові відіграють важливу роль для тієї соціальної групи, якою він керує. Це інколи позначається не лише на їх культурному зростанні, але і на якості праці. Володіючи лише знаннями технічного профілю з таким завданням впоратися не під силу.

Таким чином, викладені міркування дозволяють зробити наступні висновки. По-перше, украй важливим, з точки зору повноцінної професійної підготовки майбутніх інженерів, є введення поняття „духовність“ в педагогічну науку і практику. По-друге, загальний культурний розвиток майбутнього фахівця

також залежить від його духовного розвитку. По-третє, викладена необхідність вирішення висунутого ряду завдань духовно-етичної підготовки студентів в умовах розвитку постіндустріальної держави й глобалізації.

Отже, підготовка фахівця технічного профілю повинна здійснюватися на міцному гуманістичному фундаменті, оскільки оволодіння загальнолюдськими цінностями дозволяє їм набагато ширше і глибше сприймати світ.

Література

- Андрущенко, В. (2002). Вища освіта в умовах глобалізації. «Дзеркало тижня. Україна» №3.
- Закон „Про Вищу освіту“. (2002). Відомості Верховної Ради України, № 20.
- Кугель, С. (2009). Молодые инженеры. – М., Мысль, 205 с.
- Левицька, Н. (2012). Вища гуманітарна освіта Наддніпрянської України (друга половина XIX – початок XX ст.). – К.: НУХТ, 395 с.
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2020 роки.
- Шевченко, Н. Гуманитаризация как компонент профессионального образования.

Nadiya Levytska

HUMANITARIAN SUBJECTS IN TECHNICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

With globalization and mechanization in higher technical educational institutions a special place in the formation of high-erudite specialist with technical profile takes a humanitarian component. The rapid development of science and technology, globalization, dynamics of social processes necessitate a formation of new type of specialist – not just professionally competent, but highly intelligent, capable of reflection, independent-minded, able to accept alternative solutions and act creatively. Professionals who have such qualities will definitely stand the fierce competition in the job market .

Technical specialists that can perceive only technical ideas, serve technique, but not to create something new highly intelligent, something that is capable of humanitarian education – maximize the human socialization, its optimum adaptation to life in the community in accordance with the requirements of the European choice and objectives of the national educational program. So without corresponding humanitarian training future technical specialists are not able to fully assess the processes of globalization, the importance and meaning of innovation, consciously strive to acquire them and solve various problem of implementation their achievements.